

AANVULLEND ONDERZOEK IN DE ROMEINSE VICUS TE GROBBENDONK

Met medewerking van het gemeentebestuur, de plaatselijke Heemkundige Kring en een groep leerlingen van de Philips van Horne Scholengemeenschap te Weert (NL) (o.l.v. leraar G. Haesendonckx) werd van 18 juli tot 19 augustus 1977 een aanvullend onderzoek ingesteld op het perceel, kadastraal bekend onder nr. 211j. Het paalt aan de oostzijde aan het in 1972-1973 onderzochte terrein (cfr. *Arch. Belg.* 197). De toelating werd welwillend verleend door de eigenaar, de Heer G. Dieltjens, en de dagelijkse leiding werd waargenomen door de Heer H. Verbeeck.

Bij middel van twee sleuven kon een 51 m lange en nagenoeg noord-zuid gerichte doorsnede gemaakt worden op 50 m ten oosten van de grote tempel A. De resultaten bevestigen de vroegere waarnemingen omtrent de ontwikkeling van de nederzetting in zijn houtbouwfase: hoe verder men zich van de oudste kern (ongeveer onder de gebouwen D en G van de steenbouwfase) verwijderd, hoe schaarser de sporen van houtconstructies worden en hoe later de bebouwing aanving. De ontdekking van negatieve muren van gebouwen uit de tweede bewoningsfase beantwoordt eveneens aan onze verwachtingen terzake.

Het zuidelijk deel van de onderzochte sektor vertoont een vrij gecompliceerde stratigrafie (fig. 30). De funderingen van het stenen gebouw K werden er aangelegd op een 1 m dik pakket van zand- en puinlagen (houtschool en verbrande leem), waarmede het terrein hier vermoedelijk opgehoogd werd. Onderaan onderscheidt men een aantal elkaar oversnijdende kuilen waarvan de bodem maximaal tot 2,15 m onder de huidige oppervlakte reikt. In deze context werd weinig of geen materiaal aangetroffen. Meer noordwaarts zijn een aantal paalgaten en voornamelijk afvalkuilen aanwezig. Enkele daarvan behoren tot de houtbouwfase en hun inhoud laat toe het begin van de

Fig. 29. Versiering op terra sigillata-kom; rozet onderaan op de bodem. S. 1/2.

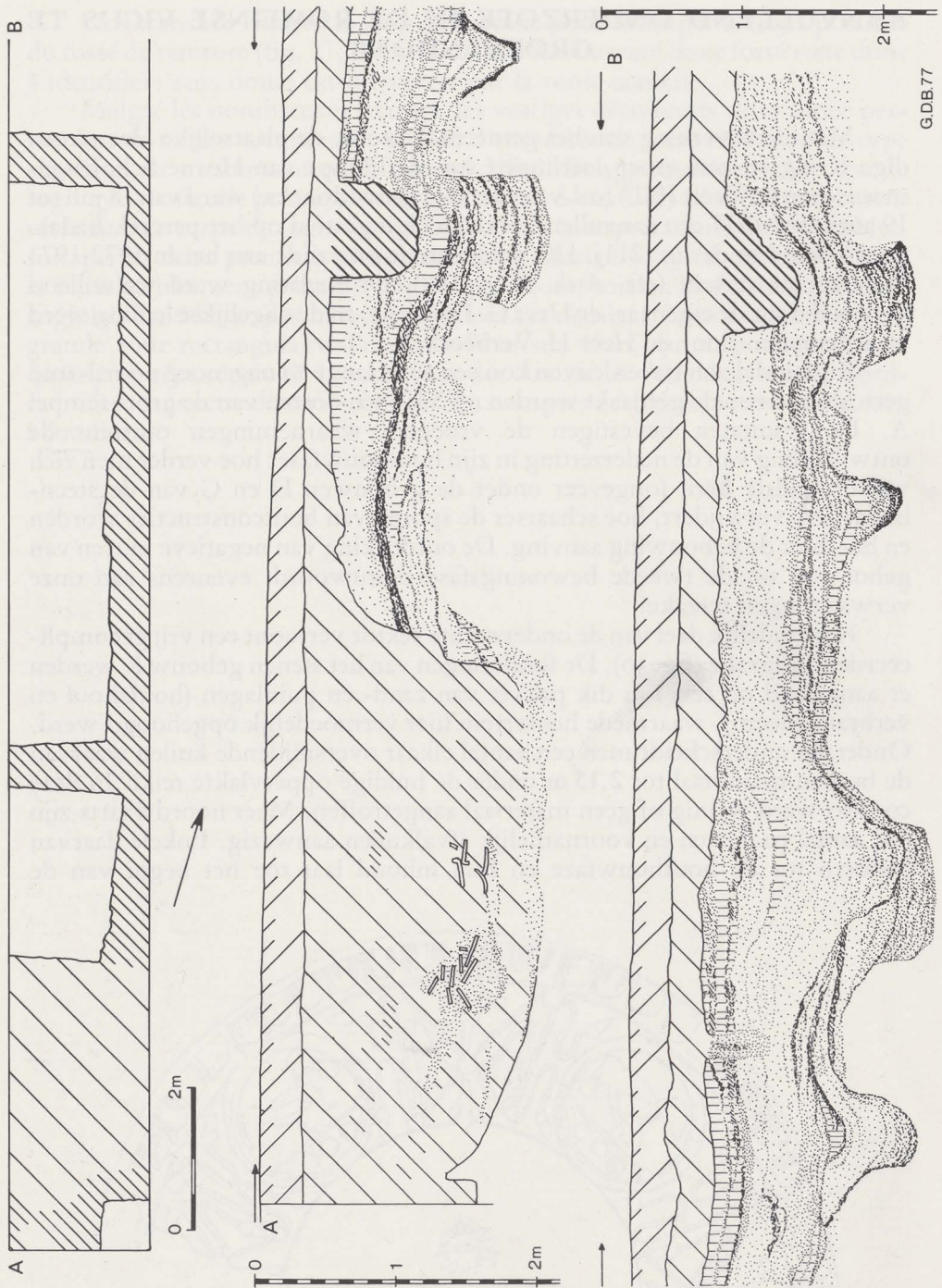

Fig. 30. Sleuf 77/1. Plattegrond van gebouw K en profiel.

bebouwing in deze zone in de loop of mogelijk reeds in het begin van de Flavische periode te situeren. Vermeldenswaardig zijn hier een nagenoeg volledige *terra sigillata*-kom van het type Drag. 37 (een product van La Graufesenque uit de tijd van Vespasianus: fig. 29), een spiraalfibula met onderdraadse veerrol en halfronde, bandvormige beugel, en een boogfibula.

De tweede bewoningsfase is vertegenwoordigd door enkele negatieve muren (fig. 31), die het aantal tijdens de laatste jaren onderzochte en gelocali-

Fig. 31. Negatieve muren in sleuf 77/I.

seerde gebouwen van deze nederzetting op tien brengen. Van een eerste constructie (fig. 32, J) is alleen de noordwestelijke hoek aangesneden. Op 22 m meer naar het zuiden en 35 m ten oosten van tempel C behoren een noord-zuid georiënteerde muur en enkele dwarswanden tot het gebouw K,

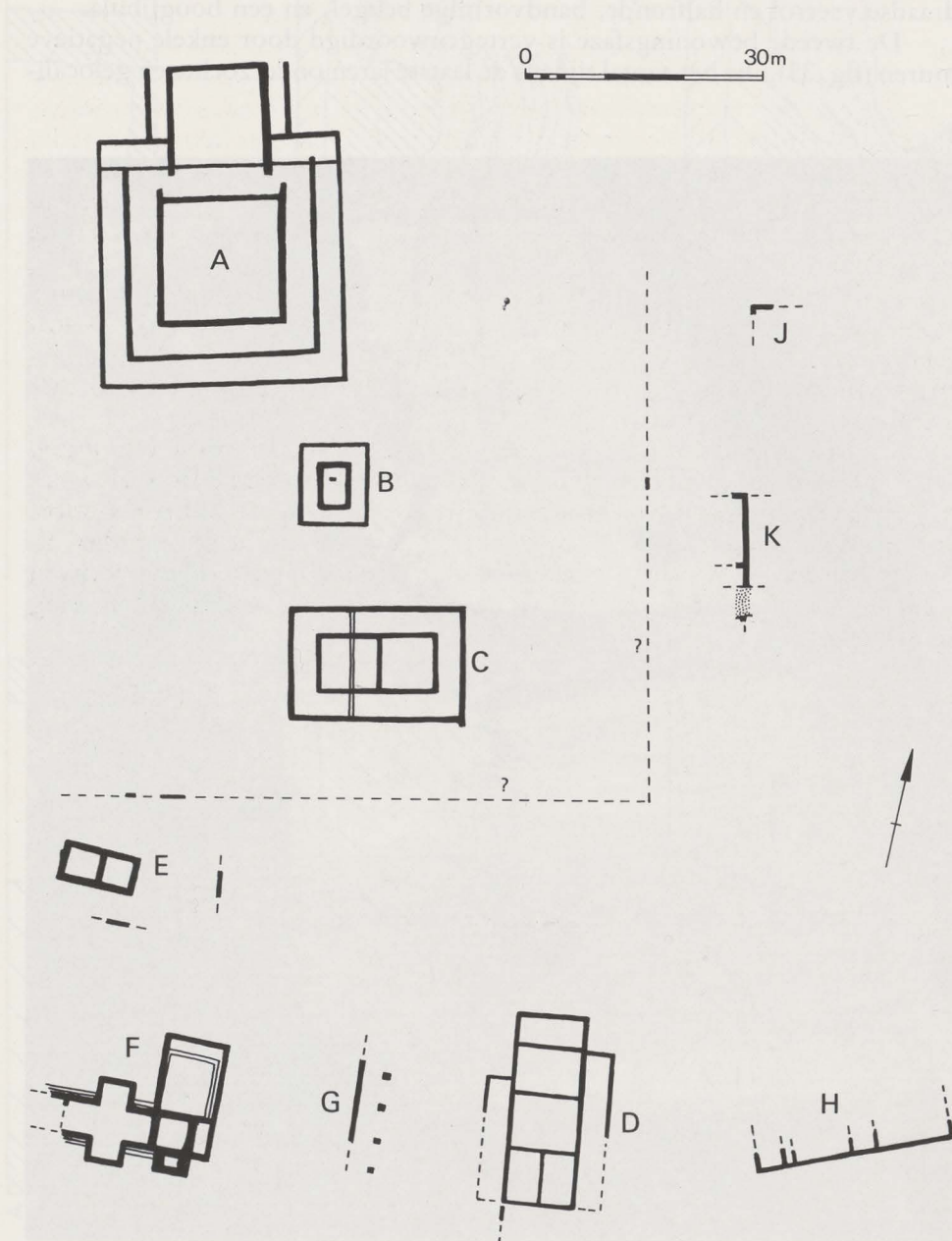

Fig. 32. Situatie van de gebouwen J en K op het algemeen plan van de vicus.

dat in de as van onze sleuf minstens 16 m lang was. Van noord naar zuid onderscheidt men in de plattegrond (fig. 30) een grote ruimte van bijna 8 m zijde, een kleiner vertrek van 2,5 m en een 2 m diepe kuil met tamelijk rechte wanden, die met enige waarschijnlijkheid als een volledig uitgebroken kelder mag aanzien worden. In deze kelder en in enkele afvalkuilen ten noorden van dit gebouw kwam het grootste deel van het schervenmateriaal uit de IIde en IIIde eeuw aan het licht: *terra sigillata*, hoofdzakelijk uit Oost-Gallische productiecentra, geverniste waar en gewoon aardewerk (kruiken, kruikamforen, dolia, kookpotten met horizontale en hartvormige randprofielen, mortaria, enz.). Een oorfragment met stempel C ANTON · QVE (ligatuur van N en T) behoort tot een amfoor van Iberische herkomst. Slakken en fragmenten van zgn. potovens met kartelrand bevestigen opnieuw het bestaan van lokale ijzerwinning.

In de reeks van 14 munten zijn, naast een Avauciamunt der Atuatuci (voor zover wij weten het eerste Gallische stuk uit Grobbendonk), de volgende keizers vertegenwoordigd: Augustus (2×), Vespasianus (2×), Trajanus (6×) en Hadrianus (3×). Vele onder hen werden echter in een latere of niet dateerbare context gevonden.

De aanwezigheid van twee en mogelijk zelfs drie gebouwen ten oosten van het tempelcomplex komt ons vermoeden staven, dat de Romeinse nederzetting op de *Steenberg* te Grobbendonk tijdens de IIde en IIIde eeuw meer geweest is dan een landelijk heiligdom of bedevaartsoord met bijhorigheden. Het was eerder een tamelijk uitgestrekte vicus, waarvan de talrijke gebouwen volgens een regelmatig plan van aanleg en met een constante oriëntering geordend zijn.

G. DE BOE